

RiVer

Nummer 4 | september 2012

Nieuwsbrief van het programma Risico's en verantwoordelijkheden

RiVer ontwikkelt een kabinetsvisie op de rol van de (rijks)overheid in het omgaan met fysieke risico's, en daarnaast een set met goede praktijken voor bestuurders en (rijks)overheid bij het evenredig omgaan met risico's en incidenten. Dit interdepartementale programma loopt tot eind 2012 en wordt gecoördineerd vanuit BZK.

Voorwoord

Bestuurders nemen besluiten. Dat betekent dat, hoe complex het risicolandschap ook mag zijn, juist op die plek een belangrijke verantwoordelijkheid ligt.

Dit onderwerp houdt me al een tijd bezig en ik volg het RiVer-programma dan ook op de voet. In Noord-Holland heb ik met verschillende bestuurders gesproken over de risico-regelreflex en het belang van redelijk risicobeleid, waaronder met de voorzitters van de veiligheidsregio's, dijkgraven, rijksheren en directeuren van de grote risicovolle bedrijven. Fysieke risico's openbaren zich immers vaak eerst lokaal. Sluitstuk van deze gesprekken was de conferentie die ik samen met mijn collega Randstadcommissarissen heb georganiseerd in april dit jaar. Verderop in deze nieuwsbrief vindt u een korte terugblik.

Het probleem staat steeds meer (lokale) bestuurders helder op het netvlies. Nu is het zaak om dichterbij een oplossing te komen. We zullen niet alleen moeten uitspreken dat de risicoloze samenleving niet bestaat en dat absolute veiligheid utopisch is, we zullen daar ook naar moeten handelen. Juist

Johan Remkes, commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Holland.

ook op het moment dat het spannend wordt. Dan hebben bestuurders elkaar simpelweg nodig om een realistische boodschap te verkondigen, om elkaar bij de les te houden en elkaar te helpen in plaats van elkaar in de wielen te rijden. Willen we dat voor elkaar krijgen, dan is een breed gedragen visie op dit onderwerp nodig. Als vertrekpunt dus. Ik volg de verdere ontwikkelingen dan ook met grote belangstelling.

Auteur: Johan Remkes

Dit nummer

De nieuwsbrief laat weer zien hoeveel aspecten er aan het onderwerp 'risico's en verantwoordelijkheden' zitten, en bij hoeveel gelegenheden het ter sprake is gebracht. Van de NOS tot de Randstadprovincies en internationale seminars. Lees ook de prikkelende column van Herman van Gunsteren.

En noteer alvast 15 november: Dag van de Dilemma's en Oplossingen. Dat wordt onze afsluitende werkconferentie die we even gedenkwaardig willen maken als de Dag van het Risico waarmee het allemaal begon. Achterin deze nieuwsbrief is daar meer over te lezen, en ook over de Week van de Veerkracht waar de conferentie deel van uitmaakt.

NOS nieuwsredactie bijeenkomst 27 augustus:

Op initiatief van programma R&V heeft op maandag 27 augustus een interessante ontmoeting plaatsgevonden met de hoofdredactie en verslaggevers van de NOS Nieuwsredactie in Hilversum.

De hoogleraren Helsloot en Van Eeten schetsten in korte bewoordingen de problematiek: de verantwoordelijkheid voor de bescherming van de fysieke veiligheid komt steeds meer bij de overheid te liggen. Het leidt tot toenemende druk tot onevenredig ingrijpen bij risico's en incidenten. De journalisten herkenden de geschetste trends. Tegelijk waren ze verrast door feiten/cijfers die de valkuil van onevenredige maatregelen illustreerden.

De NOS streeft naar evenwichtige verslaggeving over incidenten en risico's, maar stuit in de praktijk op belemmeringen, zoals ontoereikende informatievoorziening door de overheid bij rampen. Een ander probleem is dat het makkelijker is om deskundigen te vinden die uitleggen wat er in het ergst denkbare geval zou kunnen gebeuren, dan deskundigen die iets vertellen over het feitelijke risico. Bij de dramatisch ogende asbestsituatie in Utrecht deze zomer heeft de NOS zich een slag in de rondte gebeld, maar vond pas weken later iemand die een tegengelijkend gaf. Het is wel lastig als deskundigen elkaar tegenspreken, maar dan heeft de journalist tenminste een breder beeld.

De journalisten benadrukten het belang van evenwichtige berichtgeving en het leek hen daarom goed om aan deskundigen altijd "de sigarettenvraag" te stellen: hoe schadelijk is dit verschijnsel in vergelijking met andere risico's zoals het roken van een sigaret?

De journalisten vinden het hun taak om bij incidenten, ongelukken te achterhalen wat of wie heeft gefaald. "Hoe heeft dit kunnen gebeuren" is dan de eerste vraag die ze stellen. Maar daarover kun je ook anders denken: zo'n vraag veronderstelt dat bij een ongeluk altijd sprake is van een nalatig handelen. Terwijl geen enkel systeem 100% veiligheid kan garanderen: ongelukken horen bij het leven. De journalisten dachten dat "Wat is er gebeurd?" misschien een betere startvraag zou zijn bij een incident. Ook noemden ze hun gewoonte om meteen commentaar te vragen aan Kamerleden 'misschien een vorm van uitlokking', want onder Kamerleden leeft nu eenmaal een behoefte aan profilering in de media.

Auteur: Annemiek Mul

Terugblik Randstadconferentie

Op 26 april vond de Randstadconferentie Risico-Regelreflex plaats in theater Spant! te Bussum. De Randstad is bij uitstek een gebied waar de impact van een incident enorm kan zijn, maar het zo veel mogelijk afdichten van risico's heeft óók een enorme impact. Reden voor de Randstadcommissarissen om de handen ineen te slaan en over dit onderwerp in gesprek te gaan met lokale, regionale en landelijk bestuurders, directeuren van grote risicovolle bedrijven en wetenschappers. Moet het anders? Kan het anders?

De belangrijkste conclusie van de conferentie is dat alles staat of valt met 'verwachtingen managen'. Daaronder ligt de vraag waarvoor de overheid wel en niet verantwoordelijk is en welk risiconiveau we acceptabel vinden. Vooral na een incident spelen deze vragen, en is het nog moeilijker om weg te blijven van disproportionele maatregelen. Belangrijk dilemma daarbij is dat elk feit ook een persoonlijk drama kan zijn. Toch betekent dit niet automatisch dat er aanleiding is tot acties, zei secretaris-generaal Roos van Erp namens minister Spies: "Ik ben op zoek naar houvast waar ik de grenzen moet leggen".

Ingeborg Bröcheler,
beleidsadviseur
Kabinet
Commissaris van
de Koningin

Een van de belangrijkste voorwaarden voor het doorbreken van reflexmatig handelen, is eerst afstand te nemen. "Tijd kopen" en de gemoederen laten bedaren, alvorens eventueel over te gaan tot maatregelen. Grenzen trekken hoort daar inderdaad bij: de aanwezigen beamen dat de overheid niet ten koste van alles de veiligheid moet willen regelen. De wereld kan en moet niet worden dichtgeregeld.

Ten eerste omdat dat mensen dreigt te ontslaan van de eigen verantwoordelijkheid, ten tweede omdat er dan sneller om de regels heen wordt gehandeld met alle (mogelijk ergere) gevolgen van dien en ten derde omdat veiligheid ook ten koste gaat van andere belangen zoals innovatie, economische groei en vrijheid, en ten vierde omdat de veiligheid die we kopen niet altijd het geld waard is dat we ervoor betalen.

In reactie op de komst van een Rijksbrede visie op de rol van de overheid bij fysieke risico's, wijst Remkes er wel op dat enkel een visie opstellen en laten afzegelen niet zaligmakend zal zijn. "Het gaat om een proces van cultuurverandering. Je kunt niet anders dan voortdurend met de samenleving in discussie gaan over wat de risico's zijn en welke afweging je hierin maakt".

Wordt vervolgd.

Auteur: Ingeborg Bröcheler

'Waarom burgers risico's accepteren en waarom politici dat niet zien'

Vanuit het programma is aan mij, Michel van Eeten, hoogleraar Technische Bestuurskunde aan de Technische Universiteit Delft, gevraagd om een essay te schrijven over het argumentenrepertoire van de overheid rondom risico's. Deze verhandeling heb ik samen met Liesbeth Noordegraaf-Eelens, Jony Ferket en Marjolijn Februari geschreven.

De conclusie van het essay is dat de overheid een verbluffend smal repertoire aan argumenten gebruikt om de acceptatie van bepaalde risico's te rechtvaardigen. Vaak benadrukt ze hoe veilig haar plannen wel niet zijn. Of hoe onacceptabel ze veiligheidsincidenten vindt: "dit mag natuurlijk nooit gebeuren". Risico's worden eigenlijk alleen gerechtvaardigd in termen van veiligheid.

Dit smalle repertoire weerspiegelt het feit dat de overheid meent dat burgers sterk risicomijdend zijn. Maar dat is een mythe, zo betogen we in een essay over dit thema. Burgers zien risico's als acceptabel of zelfs wenselijk in het licht van andere waarden dan veiligheid.

Bijvoorbeeld rechtvaardigheid. Dat was ook de kern van het verzet van burgers tegen de CO2-opslag in Barendrecht: niet de precieze omvang van het risico, maar het feit dat het werd opgelegd aan een gemeente die toch al meer risico's draagt dan de andere gemeenten.

Michel van Eeten, hoogleraar Bestuurskunde TU Delft

Vanuit rechtvaardigheid kan zelfs tamelijk risicovol gedrag als wenselijk worden gezien. Neem het debat over de steun aan zwakke Eurolanden. De steun geldt als de meest veilige optie, om verdere escalatie te voorkomen. Maar het verzet tegen de steun - van partijen als de PVV, maar ook van leiders als Merkel - accepteert dat risico omdat het rechtvaardigheid centraal stelt: wie de regels overtreedt, moet gestraft worden.

Een breder overheidsrepertoire voor het moreel duiden van risico's is volgens de schrijvers van het essay cruciaal in het doorbreken van de risico-regelreflex.

Het volledige essay wordt in november als onderdeel van de Inzichtenbundel (waarin alle onderzoeksbevindingen van het programma worden gebundeld) gepubliceerd. Op 12 september is een workshop georganiseerd waarin de handvatten en principes uit het essay zijn getoetst in de dagelijkse praktijk van de deelnemende departementen met een select gezelschap beleidsmedewerkers, managers en toezichthouders. In de volgende nieuwsbrief zullen wij nader ingaan op de uitkomsten van deze workshop.

Auteur: Michel van Eeten

Artikel nieuwsbrief over internationale activiteiten

Internationale activiteiten

Steeds meer landen gaan zich interesseren voor de problemen en dilemma's die samenhangen met onevenwichtige reacties op risicopercepties. Dat biedt ons gelegenheid om buitenlandse inzichten te gebruiken, en ook om onze analyses en oplossingsrichtingen te bespreken. Want in dat internationale speelveld is er veel belangstelling voor wat wij hier in Nederland doen. Hieronder volgt een korte toelichting op onze recente internationale activiteiten.

Jan van Tol, programmaleider Risko's en Verantwoordelijkheden

Tijdschrift EJRR

Rond de tijd dat deze nieuwsbrief verschijnt, komt ook het nieuwe nummer uit van de European Journal of Risk Regulation (EJRR), een wetenschappelijk blad op het snijvlak van recht, wetenschap en beleid. Eind vorig jaar werd programma R&V uitgenodigd om de opbrengst van de Dag van het Risico (mei 2010) op dit internationale podium te presenteren. Uiteindelijk hebben we afgesproken om een special issue samen te stellen over de 'risk regulation reflex'. Die is nu terechtgekomen in nummer 3 van EJRR 2012 en bestaat uit zeven artikelen.

De eerste vier zijn nieuwe versies van stukken die eerder voor R&V geschreven zijn (en die Boom Lemma gepubliceerd heeft in de bundel 'Veiligheid boven alles?'). Het stuk van Margo Trappenburg en Marie-Jeanne Schiffelers gaat over de taaiheid om overreacties op te lossen. Het artikel van Michel van Eeten en Frederic Boudier laat zien dat politici de neiging hebben om ten onrechte te veronderstellen dat burgers geen risico's willen accepteren. Ira Helsloot en Arjen Schmidt gaan in op wat het publiek eigenlijk verwacht van de overheid op het thema veiligheid, en dat blijkt nogal eens te verschillen van wat de overheid zelf denkt. Florentin Blanc bespreekt een domein dat zeer vatbaar is voor de risico-regelreflex: het toezicht. Hij laat zien dat het voormalige Sovjet-systeem van volledige beheersing en nultolerantie amper heeft bijgedragen aan veiligheid. Het is opvallend dat voormalige Oostbloklanden selectief en risicogebaseerd toezicht invoeren, terwijl Westerse overheden juist alsmatig risico-intoleranter lijken te worden.

De EJRR-special bevat ook drie geheel nieuwe artikelen. Jaap Hanekamp, Jan Kwakman, Roel Pieterman en Paolo Ricci tonen ongewenste effecten van het voorzorgbeginsel en nultolerantie. Detectietechnologie van potentieel gevaarlijke stoffen bereikt het moleculaire niveau en merkt dat zulke stoffen soms van nature blijken voor te komen, wat de norm van nultolerantie dan onwerkbaar maakt.

Het volgende stuk is van Adam Burgess en Donald Macrae, die schrijven over de oorsprong, effecten en nalatenschap van de Risk Regulation Advisory Council (RRAC) in Engeland. Ze zijn kritisch op zichzelf en concluderen: 'The chief legacy of the RRAC lies with the Dutch Risk and Responsibility programme which fully recognises the value of the RRAC work and has consciously built on it.' Tot slot heeft ondergetekende een artikel geschreven over het programma Risko's en verantwoordelijkheden, inclusief het verkennende project dat eraan vooraf ging. Het artikel gaat ook in op de respons binnen en buiten de ministeries, natuurlijk de aanpak en resultaten tot nu toe.

De artikelen zijn met veel inzet tot stand gekomen en hebben peer reviews gehad via EJRR. Ik denk dat we trots mogen zijn op het resultaat. Voor informatie over EJRR zie www.lexion.de/en/zeitschriften/fachzeitschriften-englisch/ejrr.html

Conferentie SRA in Zürich

Van 18-20 juni was in Zürich de jaarlijkse driedaagse conferentie van SRA-Europe (de Europese afdeling van de Society for Risk Analysis). Het thema was Risk and Society: Decisions and Responsibilities. Er waren zo'n 200 deelnemers uit 28 landen, zowel wetenschappers als vertegenwoordigers van overheden, bedrijven en ngo's.

R&V mocht een panel samenstellen met als onderwerp Coping with the risk regulation reflex. We hadden vier sprekers. Ira Helsloot begon met een presentatie over de mechanismen die dit verschijnsel aandrijven. Henry Rothstein (King's College London) besprak zijn vergelijkende onderzoek naar hoe Engeland, Frankrijk en Duitsland omgaan met risicobeleid. Frederic Boudier (Universiteit Maastricht, tevens voorzitter van dit panel) presenteerde de kern van het essay van Michel van Eeten waaraan hij bijdragen heeft geleverd voor een nieuwe versie in tijdschrift EJRR. Zelf mocht ik vertellen over ons eigen programma R&V en een aantal kernpunten die we een plaats willen geven in de beoogde kabinetsvisie. Ons panel concurreerde met vijf andere parallelsessies, maar de zaal zat toch vol en de aansluitende discussies waren levendig.

Het was voor R&V goed om uit te dragen wat we doen en om feedback te krijgen. Verder hebben we contacten gelegd met onderzoekers en organisaties die ook actief zijn op ons onderwerp, zoals de Zwitserse overheid. De studie van Rothstein is erg interessant (beschikbaar voor liefhebbers), en wordt onderdeel van het driejarige internationale onderzoeksproject HowSAFE, waaraan Frederic Boudier vanuit Nederland deelneemt met NWO financiering. Verder kreeg ik een Noors artikel toegestuurd over het leren van incidenten. De auteurs introduceren de 'safety snobs' en verwijzen daarbij naar de neiging dat veiligheid een op zichzelf gerichte academische discipline wordt, zonder betekenis in de tastbare werkelijkheid (F. Størseth en R.K. Tinmannsvik, 'The critical reaction: Learning from accidents', Safety Science).

Voor verdere informatie over de SRA-conferentie zie www.sraeurope.org/home.aspx?pag=1001

Internationaal seminar in Den Haag

Op 21 en 22 juni organiseerden we in Den Haag ons International seminar on Risk and Responsibility. Daarbij ging het vooral over manieren waarop de overheid kan omgaan met publieke onrust over risico's (na een incident of anderszins). De datum was expres gekozen pal na de conferentie in Zürich, want voor drie van onze acht buitenlandse gasten sloot dat aan op hun spreekbeurt bij de SRA. We hebben dit kleinschalige seminar georganiseerd samen met Universiteit Maastricht, en die zorgen nog voor een mooie weergave van de gesprekken en presentaties.

Minister Spies opende het seminar en was aanwezig bij een deel van de discussie, die geleid werd door Herman van Gunsteren. Er waren acht buitenlandse gasten, o.a. een Brits parlementslid, topbestuurders van grote Engelse uitvoeringsorganisaties en gerenommeerde wetenschappers uit Engeland, Duitsland en de VS. De Nederlandse counterparts waren o.a. topambtenaren van vier ministeries en leden van de WRR en de OVV. Met dit gezelschap was er op de eerste ochtend een heel interessant gesprek.

Voor het middagdeel waren wat extra mensen uitgenodigd, omdat de discussie plaatsvond naar aanleiding van een vijftal presentaties. Frederic Boudier (Universiteit Maastricht) vertelde over de manieren waarop wetenschap het beleid kan helpen. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van afwegingsmodellen tussen kosten, baten en bijwerkingen van veiligheidsmaatregelen, en door inzicht te geven in percepties en hoe die versterkt kunnen raken in de sociale dynamiek. John Graham (dean van Indiana University) vertelde over zijn tijd als hoofd van de Office of Information and Regulatory Affairs (OIRA) in het Witte Huis. Hij merkte op dat een kabinetsvisie zoals die nu vanuit R&V wordt ontwikkeld, vergezeld zou moeten gaan van een aantal procedures om te zorgen dat het geen vrijblijvend verhaal wordt. Ben Ale (TUD) had uiteraard een prikkelende presentatie over wat hij als rode draad beschouwt in grote ongevallen: de regels waren goed, maar ze werden niet nageleefd en de overheid controleerde niet genoeg. Ira Helsloot (RUN) ging in op veiligheidsmaatregelen die hun doel voorbij schieten en die een drastische strekking hebben omdat de burger dat zou eisen. Twee dingen vallen op in de houding van de hedendaagse burger: hij wil niet graag met risico aanvaarden, maar vindt het toch goed als de overheid rationeel met risico's omgaat. Ortwin Renn (Stuttgart University) pleitte voor een benadering waarbij percepties en feiten de basis vormen voor een gelijkwaardige dialoog over risico's.

Ook de tweede ochtend waren er extra mensen uitgenodigd bij de presentaties. Ragnar Löfstedt (King's Centre for Risk Management) vertelde over zijn recente uitvoerige review van arboregels op verzoek van de Britse Employment Minister, die behoefte heeft 'to put common sense back at the heart of Britain's health and safety system'. Zie verder www.kcl.ac.uk/sspp/departments/geography/people/academic/lofstedt/index.aspx. Michel van Eeten (TUD) vertelde over de kern van zijn essay over morele argumenten in de context van veiligheid. Volgens hem maakt de overheid het zichzelf moeilijk door onderwerpen te vanzelfsprekend op te vatten als een veiligheidskwestie.

Dat maakt de discussie technocratisch en gaat voorbij aan het feit dat burgers in de praktijk verrassend veel morele argumenten gebruiken om risico's te aanvaarden. Zie verder zijn artikel 'Waarom burgers risico's accepteren en waarom politici dat niet zien' in deze nieuwsbrief.

Donald Macrae gaf zijn bekende treffende manier de conclusies van het seminar weer. We gaan die nog verwerken in de opbrengsten van het programma R&V. Kort samengevat komen ze hier op neer.

Het is niet behulpzaam als de overheid bij publieke onrust rond risico's onmiddellijk aan oplossingen gaat werken. De volgende aanpak werkt beter:

1. begin met een 'onrustbeoordeling' die inzicht geeft in de drijfveren van de publieke onrust (is het een vraag om medeleven, of bezorgdheid, dan wel behoefte aan eerlijke informatie of antwoord op een morele vraag?). Bepaal vervolgens het geschikte repertoire voor het verdere discours (niet per se bezweren dat het veilig is). Een 'onrustbeoordeling' hoort er rekening mee te houden dat publieke onrust gewoonlijk naar voren komt via de media, die er belang bij hebben om nieuws te creëren ongeacht de werkelijke omvang van de publieke onrust.
2. als de eerste stap genoeg tijd heeft gecreëerd, bestaat stap 2 uit feitenonderzoek en analyse, waarbij er nog steeds met het geschikte repertoire wordt gecommuniceerd. De analyse moet ook duidelijk maken wat de voordelen zijn van de activiteit die het risico veroorzaakt, en bij wie de voor- en nadelen terecht komen. Ook de verantwoordelijkheid voor beheersing van het risico en voor omgaan met eventuele schade moet duidelijk zijn voor alle betrokken partijen.
3. tot slot besluitvorming, waarbij politiek leiderschap onmisbaar is om een proportionele respons geaccepteerd te krijgen. Goed politiek leiderschap bij stap 1 kan de kwestie al hebben opgelost als de onrust vooral een vraag om mededogen was of om eerlijke informatie. Maar als het werkelijk een vraag om actie was, dan zal stap 3 daarop in moeten gaan. Deze stap vraagt het meeste van de bestuurder.

Voor een goede oplossing moet het onderwerp eerst correct zijn geframed en moet er een toepasselijk vocabulaire gebruikt worden, bv. 'Het ongeval kwam doordat de voorgeschreven voorzorgsmaatregelen niet waren genomen; er zijn geen nieuwe regels nodig', of: 'Er moeten inderdaad maatregelen komen maar niet door de minister, want de verantwoordelijkheid ligt elders'.

Aanvullende bespiegelingen op het Haagse seminar door voorzitter Herman van Gunsteren staan elders in deze nieuwsbrief.

Auteur: Jan van Tol

Column:

‘Don’t blame politics, don’t blame citizens; work with them’

Op 21-22 juni 2012 vond in Den Haag een internationaal seminar over ‘risk and responsibility’ plaats. Ik mocht dat voorzitten en zal hier enkele mij aansprekende conclusies memoreren. Die gaan over het vak van risico analyse, over de politiek en over de burger. En over hun onderlinge verhouding.

Risico analisten mogen trots zijn op wat zij te bieden hebben, maar dienen ook hun beperkingen te onderkennen. Met recht vertellen ze politici dat zero tolerance een onzinnig doel is, maar ze gaan hun bevoegdheid te buiten als ze zelf willen bepalen welk niveau van risico aanvaardbaar is. Situaties waarin waarschijnlijkheden kunnen worden vastgesteld lenen zich voor analyse in termen van risico. Waar onzekerheid heerst is zo’n analyse echter een slag in het duister. Daar moeten we mikken op veerkracht die in staat stelt om met nog niet bekende gevaren en verrassingen om te gaan. De aanpak van risico’s vereist een andere organisatie dan het omgaan met onzekerheid. Situaties die zich leken te lenen voor risico analyse kunnen plots vol onzekerheden blijken te zitten. Dan moet het mogelijk zijn om in het repertoire van organisatievormen naar een andere aanpak te switchen.

Incidenten zijn het levenssap van de politieke democratie. Zij focussen de aandacht en tonen welke gemeenschappelijke waarden geschonden zijn. Zij brengen daadkracht en een besef van ‘wij’. Probeer de wegen te verrijken waarlangs incidenten worden verwerkt.

Houd op de schuld voor het tekortschieten van risico georiënteerd beleid op conto van het hype karakter van politiek en pers af te schuiven. Neem pers en politiek voor wat ze zijn en kijk hoe je hun eigenaardigheden tot bondgenoten kunt maken.

De burger wordt vaak voorgesteld als iemand die afkerig van risico is, veiligheid boven alles stelt en alle verantwoordelijkheid op het bord van de overheid wil schuiven. Dat beeld blijkt een karikatuur. Risico’s zien leidt niet zonder meer tot afwijzen of vermijden ervan. Burgers aanvaarden risico’s, bijvoorbeeld als ze in de auto gaan zitten. Bezwaren van burgers, bijvoorbeeld tegen CO₂ opslag, zijn vaak van morele aard. De vraag van omwonenden ‘Waarom hier?’ is een vraag omtrent rechtvaardige verdeling. Als die door de overheid wordt beantwoord met feitelijke claims over een te verwaarlozen kans op schade, dan gaan de bewoners vervolgens die claims betwisten met eigen feiten en expertise. Experts en overheden vinden dan dat burgers zeuren. Burgers op hun beurt voelen zich moreel miskend.

Risico analisten, houd op de schuld voor het falen van jullie mooie bijdragen in de schoenen van politici en burgers te schuiven. En minister, organiseer de verhouding tussen bijdragen van burgers, risico analisten en van het politieke proces zelf zodanig dat ze elkaar aanvullen en corrigeren.

Auteur: Herman van Gunsteren

Herman van Gunsteren, emeritus hoogleraar Politiek Theorieën en Rechtsfilosofie, Universiteit Leiden

Vooruitblik week van de Veerkracht en slotconferentie

In de week van 12 tot en met 16 november worden een aantal seminars georganiseerd die allen in het teken staan van gebalanceerd omgaan met risico’s.

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) bijt de spits af op maandagmiddag 12 november met een conferentie voor bestuurders. De Raad voor het openbaar bestuur bereidt een advies voor over risico’s en verantwoordelijkheden in politiek-bestuurlijk perspectief. In het advies wordt aandacht besteed aan de rol van het openbaar bestuur bij incidentreflexen en risico-aanvaarding: hoe kunnen bestuurders betrouwbaar besturen wanneer zij geconfronteerd worden met risico’s en incidenten? Het advies is een vervolg op een eerder advies van de WRR en sluit aan op het programma R&V.

Het Kennis- en Expertisenetwerk Zelfredzaamheid organiseert in de Week van de Veerkracht op woensdag 14 november 2012 in Houten een (congres)bijeenkomst over zelfredzaamheid en burgerhulp. Op deze dag vindt ook de lancering van een expertisecentrum Zelfredzaamheid in oprichting plaats dat de kennis over zelfredzaamheid wil borgen, verder ontwikkelen en verspreiden. De bijeenkomst is interessant voor professionals en bestuurders betrokken bij het thema zelfredzaamheid van burgers en bedrijven. Het wordt een veerkrachtig dagprogramma met meerdere workshops, waar in kleinere groepen verdiepende kennis wordt aangeboden.

Het is ook een dag waarbij de deelnemers het onderwerp op een zelfredzame manier gaan beleven en ervaren. Meer informatie over zelfredzaamheid op www.infopuntzelfredzaamheid.nl. Binnenkort op deze site ook meer details over de (congres)bijeenkomst.

Donderdag 15 november sluiten we de week af met de slotconferentie van het programma R&V. Op een nog nader te bepalen locatie in Den Haag organiseren we een frisse en leerzame dag, waarin we de resultaten van het programma op een interactieve manier presenteren en we ter plekke met de verzamelde inzichten en kennis aan de slag zullen gaan. Het ochtenddeel bestaat naast een presentatie van de programmaresultaten uit een cirkelgesprek met keyspelers uit het risicolandschap, aansprekende verhalen uit de beleidspraktijk en een interactieve quiz. De deelnemers doorlopen ’s middags leerroutes langs zes thema’s.

De dag wordt afgesloten door de minister van BZK, die eerst twee nieuwe publicaties ontvangt. De ene bevat een weergave van de vele dialogen die het programma R&V heeft gevoerd binnen en buiten de overheid. De ander is een bundeling van essays en artikelen die door of voor R&V zijn geschreven over aspecten van de risico-regelreflex waar nog weinig of geen literatuur over bestond.

U hebt een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan deze slotconferentie, het belooft een inspirerende dag te worden!

Auteur: Vijco Winter

Kalender

Vanuit het programma worden in de periode september – november de volgende activiteiten georganiseerd:

- 7 september: directeurengroep R&V, bestaande uit directeuren van alle deelnemende departementen onder voorzitterschap van Olav Welling (directeur OPR van BZK) komt voor eerste maal bijeen om formele afstemmingsproces te bespreken
- 11 september: RiVergroep
- 12 september: interdepartementale workshop over Morele argumenten en veiligheid
- 24 september: informeel bewindspersonenoverleg, alle deelnemende bewindspersonen worden uitgenodigd om over de opzet en de reikwijdte van de kabinetsvisie te discussiëren
- medio oktober: interdepartementale workshop over verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en bedrijven/burgers
- 23 oktober: discussie stuk over R&V in de Interdepartementale voor Commissie Bestuur (ICB)
- 12 t/m 16 november: Week van de Veerkracht (zie toelichting elders in de Nieuwsbrief)

Team Risico's en verantwoordelijkheden (R&V)

Opdrachtgever

Olav Welling (Directeur Organisatie- en
Personeelsbeleid Rijk)

Het Team R&V

Jan van Tol (programmaleider),
Jacqueline Conemans (projectleider Goede praktijken),
prof. Ira Helsloot (RUN, projectleider Inzichtlijn),
Annemiek Mul (projectleider Dialogen),
Vijco Winter (secretaris),
Roxanne van der Berg (project medewerker),

en verder

Andries Oldenkamp (nVWA),
Marjolijn Verschuren (I&M),
Hadewych van Kempen (V&J),
Anke Stapels (BZK),
Henk Stijntjes (V&J),
Tanja Gellweiler (BZK),
prof. Michel van Eeten (TU Delft),
Arjen Schmidt (Crisislab),

Voor informatie of vragen:

E: roxanne.berg@minbzk.nl

T: (070) 426 70 31

Zie ook onze website

[http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/goed-openbaar-bestuur/
verantwoord-omgaan-met-risicos](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/goed-openbaar-bestuur/verantwoord-omgaan-met-risicos)

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Directie Organisatie- en Personeelsbeleid Rijk

Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

www.minbzk.nl

September 2012 | B-15213